

DRENGE BRYDER TAVSHEDEN

Et vidensprojekt om drenge forståelse af vold
samt barrierer og motivation for at søge hjælp

*"Snak nu for helvede.
Det er det bedste der
nogensinde er sket
for mig"*

- Ung mand udsat for børnevold, 24 år

BRYD TAVSHEDEN

OM BØRNE- OG KÆRESTEVOLD

"Hvis der var en konflikt eller jeg havde gjort noget, der ikke fulgte hendes hoved, så var der kontant afregning. Det var med lussinger og slag i skulder, prikken i øjet og det at blive nedgjort [...]. Jeg måtte ikke noget, og jeg skulle spørge om lov, og når jeg så endelig fik lov, så var der et tidspunkt, hvor jeg skulle være hjemme. Der var ikke frihed."

- Ung mand udsat for kærestevold, 24 år

BRYD TAVSHEDEN er en NGO, der arbejder for et Danmark uden børne- og kærestevold. Siden 2002 har vores mission været at motivere og give børn og unge i alderen 13-24 år modet til at bryde tavsheden om vold. Dette gøres gennem oplysningskampagner, temadage om vold og rådgivning over telefon, chat, brevkasse samt samtaleforløb og gruppeforløb udviklet til børn og unge, der enten er eller har været udsat for vold. Derudover skaber BRYD TAVSHEDEN med afsæt i mere end 20 års erfaring med oplysning til og rådgivning af børn og unge viden og indsigt, som danner afsæt for kontinuerlig kvalitetsudvikling i håb om at kunne motivere flere unge til at bryde tavsheden om vold.

Fagrapporten er baseret på BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt om voldsudsatte drenge, og belyser drenges forståelse af vold samt barrierer og motivation for at søge hjælp. I rapporten gives fem anbefalinger til, hvordan kommunikation og rådgivning kan målrettes drenge og unge mænd i alderen 13-24 år. Rapporten henvender sig til fagpersoner indenfor voldsområdet og andre aktører, der kunne have interesse i at høre voldsudsatte drenges eget perspektiv.

Læs mere på: www.brydtavsheden.dk

Forord

Er vi i BRYD TAVSHEDEN dygtige nok til at oplyse og formidle viden om og forståelse for vold til drenge, og derved motivere dem til at henvende sig i vores rådgivninger, hvis de er udsat for vold? Er der nogle grundlæggende forskelle mellem drenge og pigers måde at håndtere og reagere på vold? Møder vi ubevidst – som organisation, som fagpersoner og som samfund – voldsudsatte drenge på en anden måde end piger?

De spørgsmål blev vi for nogle år siden optaget af, dels fordi jeg personligt havde en snak med en dreng, som var vokset op med vold, som gjorde mig nysgerrig på, om der er nogle barrierer, som gør det sværere for drenge at søge hjælp. Dels fordi en dreng, i et tidligere vidensprojekt om minoritetsetniske unge og vold, gav udtryk for, at det er 'umandigt' at bryde tavsheden om vold.

Samtidig viser egne data, at der er langt færre drenge, der henvender sig for rådgivning. En undersøgelse foretaget af Dialog Mod Vold viser, at 71 % af voldsudøverne selv har været udsat for vold i opvæksten¹, hvilket understreger vigtigheden af at gribe tidligt ind, for at volden ikke reproduceres. Skal vi vold til livs, er vi derfor nødt til at blive langt bedre til at stoppe udviklingen og reproduktionen af vold blandt unge, ved at være mere nysgerrige på de børn og unge, og her særligt drenge, der har været udsat for vold direkte eller indirekte i opvæksten.

Hvad der er på spil for drenge udsat for vold i forhold til deres forståelse af volden, samt deres erfaringer med at række ud efter hjælp, får vi nogle bud på i dette vidensprojekt. Fælles for de drenge, der har deltaget i projektet, er en følelse af ikke at blive set og ikke at være repræsenteret, hvilket for mig underbygger dette projekts relevans for BRYD TAVSHEDENS arbejde for at forebygge vold mod børn i nære relationer og bryde voldsmønstret.

Vi har med denne rapport fået ny viden, indsigt og forståelse af drenge udsat for vold, som nu skal implementeres i BRYD TAVSHEDENS forebyggende, oplysende og rådgivende arbejde. Det er mit håb, at andre organisationer og fagfolk vil læse med, og at også de vil få gavn af denne viden og indsigt i deres arbejde med udsatte drenge.

Tak til Augustinus Fonden, som har gjort projektet muligt.

God læselyst.

Isabella Wedendahl

Isabella Wedendahl

Generalsekretær

REFUGEE

*"Jeg har stået med en kniv i hånden og overvejet
at stikke min mor ned. Det var ikke bare en lille kniv,
og dér har jeg været 6-7 år gammel.
Jeg har overvejet at slå hende ihjel op til flere gange.
Jeg har aldrig prøvet at gøre det."*

— Ung mand udsat for børnevold, 24 år

Indhold

5 Anbefalinger til videre arbejde med voldsudsatte drenge	6
Om vidensprojektet	7
Drenge forståelse af vold	8
Voldens konsekvenser	11
Tvivler vi på drengen som voldsudsat?	14
Barrierer og motivation for at søge hjælp	15
At kommunikere til drenge	21
Rådgivning til voldsudsatte drenge	23
At tale om volden – svært men nødvendigt!	27
Afrunding	29
Noter	30

5

Anbefalinger til videre arbejde med voldsudsatte drenge

Vidensprojektet om voldsudsatte drenge har resulteret i nedenstående fem anbefalinger til det videre arbejde. Målet er, at den viden, som vidensprojektet har bidraget med, implementeres i foreningens praksis således, at viden og praksis kan afspejle hinanden.

1 Øget fokus på drenge og deres forståelse af vold. Vidensprojektet viser, at drenge har svært ved at forstå, at de er udsatte for vold blandt andet på grund af normalisering, hvorfor det er afgørende at øge fokus herpå og støtte op med viden om vold.

2 Opmærksomhed på drenge reaktionsmønstre for at opdage volden tidligt. Blandt særligt fagpersoner er det afgørende at have øje for drenge reaktionsmønstre, og hvad der ligger til grund for drenge adfærd, så drenge udsat for vold opdages og ikke blot behandles for deres adfærd. Vidensprojektet viser, at mange drenge først søger hjælp, når de "rammer bunden", hvorfor det er væsentligt at være opmærksom på de tegn, der kan lede henimod det.

3 Vis tillid til, tro på og vær tålmodig med voldsudsatte drenge. Det er afgørende, at der kommer et øget fokus på drenge samt en øget tillid til drenge, når de deler deres oplevelser med vold, for at mindske barriererne for at søge hjælp. Ansvar ligger hos organisationer som BRYD TAVSHEDEN og hos andre fagpersoner, der møder voldsudsatte drenge i sammenhænge, hvor det er afgørende at vise oprigtig tiltro og tillid, samt være nysgerrige, åbne og fordomsfrie.

4 Kommuniker direkte til voldsudsatte drenge. Drengene i vidensprojektet efterspørger spejling og rollemodeller, hvorfor det er nødvendigt at kommunikere direkte til drenge, hvis man som BRYD TAVSHEDEN arbejder med vold og målgruppen 13-24 år. Dette indebærer at bruge drenge i kampagner og på sociale medier, så drengene ser andre, de kan spejle sig i, samt gøre brug af rollemodeller.

5 Vær med til at skabe en afslappet rådgivningssituation og giv drenge plads til at være sig selv. Lad drenge være sig selv og lad dem bruge humor i dialogen om vold, som del af deres sprog til at navigere i de svære emner. Brug det aktivt i dialogen og skab en afslappet stemning. Tilsidesæt, som rådgiver/fagperson, egne tanker og idéer om, hvornår og i hvilke situationer, man kan og må bruge humor.

Om vidensprojektet

BRYD TAVSHEDEN's vidensprojekt er en erfaringsopsamling, som belyser drenge's oplevelser med vold og rådgivning. Vidensprojektet består af en kvalitativ dataindsamling med individuelle og fokusgruppeinterviews med drenge, som har været udsat for børne- og/eller kærestevold*. Derudover indgår ekspertinterviews med specialister med særlig viden om voldsudsatte drenge, der skal afføde viden om målgruppen, samt afspejle, hvilke tendenser, der kendetegner aktuel forskning på området. Antallet af deltagere fordeler sig således:

2 pilotinterviews med (tidligere) voldsudsatte drenge

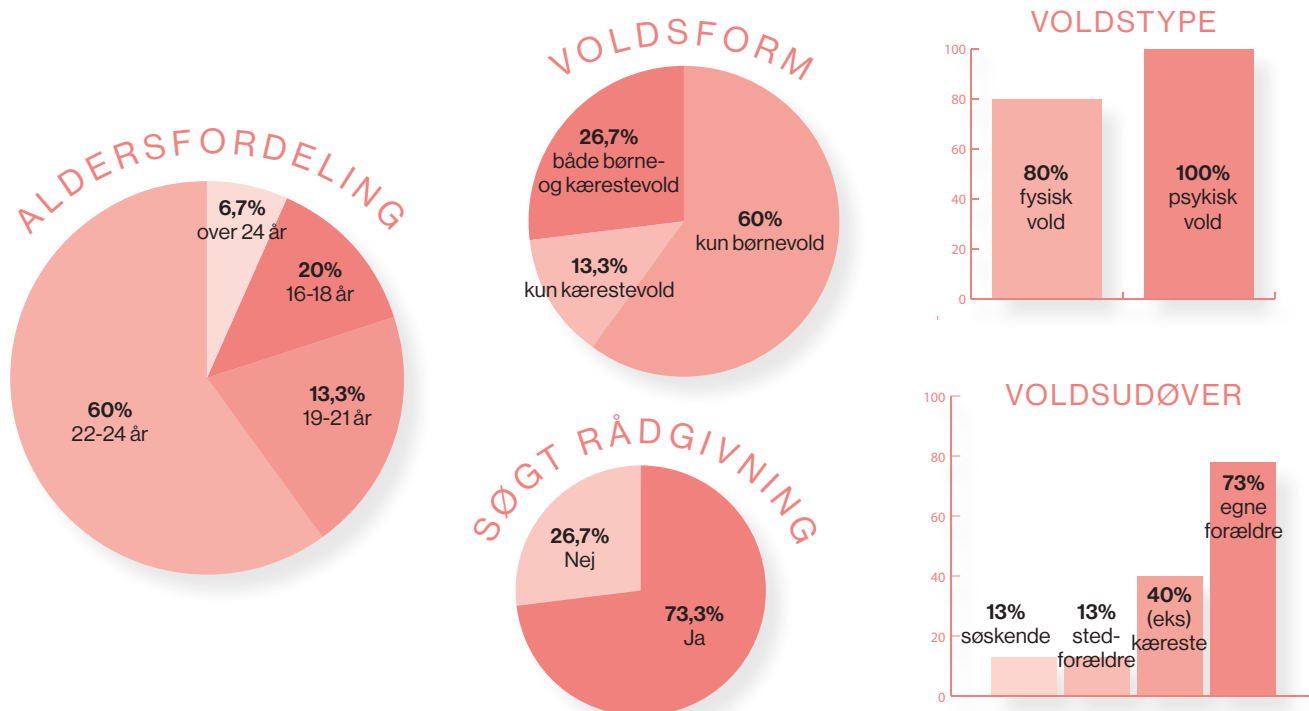
15 individuelle interviews med (tidligere) voldsudsatte drenge

4 individuelle ekspertinterviews med specialister**

4 fokusgruppeinterviews med 2-3 drenge i hver (alle har deltaget i individuelle interviews inden)

Vidensprojektets deltagere er drenge og unge mænd i alderen 15-25 år, og afspejler således BRYD TAVSHEDEN's målgruppe. Vidensprojektet tager udgangspunkt i drenge, der identificerer sig som drenge. Denne afgrænsning skyldes, at det netop er denne målgruppe, som BRYD TAVSHEDEN får få henvendelser fra. Størstedelen af drengene, der deltager, har i dag brudt med den voldelige relation, hvorfor vidensprojektet afspejler deres tidligere erfaringer med vold og nuværende oplevelser med konsekvenserne heraf. Deltagerne repræsenterer en blandet gruppe i forhold til demografi, etnicitet, seksualitet og socioøkonomisk baggrund. Vi er opmærksomme på, at drenge i aldersgruppen 15-25 år er en kompleks kategori, hvorfor vi ikke ønsker at generalisere på tværs af dataene, men derimod at vise en tendens i drengenes udtalelser, som kan være med til at skabe større viden om og forståelse af rådgivning til voldsudsatte drenge.

Om drengene i vidensprojektet:

*Børnevold forstås som vold i hjemmet fra (sted)forældre eller (sted)søskende, og kærestevold som vold i kæresterelationer.

**De fire specialister er Svend Aage Madsen (Psykolog, ph.d. og forskningsleder på Rigshospitalet og formand for Forum for Mænds Sundhed), Steen Baagøe Nielsen (Cand.mag., ph.d. og køns- og maskulinitetsforsker, Roskilde Universitet), Michael Hammer (Forstander på Mandecentret Fyn) og Lucas Gottzén (Professor i Child & Youth Studies, Stockholm Universitet)

Drenge forståelse af vold

SAMMENFATNING 1

- 1 Vold er, ifølge drengene i projektet, så snart en handling overskrider ens grænser og er ubehagelig. Det gælder både fysisk og psykisk vold.
- 2 Fysisk vold berettiger til hjælp, på grund af den fysiske trussel – Men psykisk vold er særligt nedbrydende, og har mest indgribende konsekvenser, på grund af dens usynlige karakter.
- 3 Normalisering af volden – På den ene side beskriver drengene at have fornemmelsen af, at noget er galt, mens volden står på, men samtidigt at det utrygge bliver "normalt" og en del af "dagligdagen".

Vold kan have forskellige former og udtryk, hvorfor vi i BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt har undersøgt, hvordan drengene selv oplever dét at blive udsat for vold. Drengenes kendskab til og beskrivelser af den vold, de har oplevet, bunder muligvis i, at størstedelen af dem i dag er ude af den voldelige relation, hvorfor de i dag er mere reflekterede omkring deres oplevelser. I drengenes overordnede forståelse af vold, kan en handling karakteriseres som vold, så snart det er noget, man ikke vil have, eller den overskrider ens grænser og er ubehagelig.

I BRYD TAVSHEDEN arbejder vi ud fra forståelsen af syv voldstyper: Fysisk vold, psykisk vold, digital vold, seksuel vold, materiel vold, økonomisk vold og latent vold. Af vidensprojektet ses det, at alle drengene, der har deltaget, har været udsat for psykisk vold, mens fire ud af fem har oplevet fysisk vold. Fysisk og psykisk vold er således de to mest fremtrædende voldstyper i vidensprojektet, men vi ser også eksempler på andre voldstyper.

"Jeg tror, det er sværere at opdage, at man bliver udsat for psykisk vold, end det er for fysisk vold, for du kan mærke et slag i ansigtet eller et spark. Det kan du mærke med det samme, og det kan du ligesom forholde dig til. [...] Hvor at psykisk vold, der kan man gå og have det dårligt med sig selv og ikke engang vide, hvad fuck det er, der foregår."

— Ung mand udsat for børnevold, 23 år

I BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt er der bred enighed hos drengene om, at særligt den psykiske vold er svær at være i og definere, da det er svært at forstå, hvornår man er udsat for psykisk vold. På den ene side karakteriseres fysisk vold som den voldstype, der berettiger hjælp, blandt andet på grund af den fysiske trussel, men omvendt er den psykiske vold sværere at være i, da den i højere grad nedbryder en og sætter sig i ens selvbillede.

NORMALISERING AF VOLDEN

Størstedelen af drengene i BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt oplever, at volden, som de udsættes for, bliver normaliseret og bagatelliseret:

"Det kan være, man tænker, man ikke har brug for hjælp, eller at det måske et eller andet sted er lidt normalt, og at det nok også sker for andre, og så er man måske bare en pivskid, hvis man spørger om hjælp."

— Dreng udsat for børnevold, 16 år

At være i tvivl om, hvorvidt volden er "normal" og også sker i andre familier, er udtryk for, hvordan volden udvikler sig og gennemgår en normaliseringsproces, hvor volden bagatelliseres over tid - en såkaldt voldsspiral². Trods normaliseringen af volden, beskriver drengene ligeledes en underliggende fornemmelse af at vide, at noget ikke er, som det skal være:

"Min overbevisning er, at man jo kan mærke det. Men så er der bare så mange faktorer, der spiller ind, så det kan godt blive lidt mudret til, altså ens klarsyn, det kan godt blive fucket lidt op. Jeg vidste jo godt, at når min far siger sådan og gør sådan og skubber mig ud ad døren, fordi han er fucking sur, du ved, that's not nice. Men [...] når man er et meget mørkt sted og har været udsat for det i længere tid, du ved, man kan jo vænne sig til meget, så bliver det bare dagligdag."

- Ung mand udsat for børnevold, 21 år

I ovenstående eksemplificeres det, at flere af drengene, oplever at volden bliver en del af "dagligdagen", hvorved det utrygge bliver det "normale". Drengenes egen sindstilstand kan påvirke håndteringen af at være i volden, hvor normalisering gør, at drengene på den ene side er i tvivl om, om deres oplevelser kan kategoriseres som vold, og på den anden side har på fornemmelsen, at det er vold, men ikke har ord for det. For størstedelen af drengene, som er vokset op med vold i hjemmet, går det først op for dem, at de er udsat for vold, når de i teenageårene begynder at tilbringe mere uformel tid i venners familier.

HVORFOR UNDERSØGE DRENGE UDSAT FOR VOLD?

Det antages, at cirka 5.500 unge mænd og 10.000 unge kvinder i alderen 16-24 år årligt udsættes for fysisk kæreste-vold³. Det svarer til, at hver tredje ung, der bliver udsat for vold i et kæresteforhold, er en dreng/ung mand. Derudover ved vi, at 17%, eller knap hvert sjette barn har været udsat for vold i hjemmet gennem det seneste år⁴. På trods af denne kønsfordeling ser vi i BRYD TAVSHEDEN, at kun 11% af henvendelserne i vores chat- og telefonrådgivning kommer fra drenge⁵. Selvom mange drenge årligt udsættes for vold, ses altså en diskrepans i forhold til antallet af henvendelser fra drenge, hvilket vidner om, at en stor gruppe af voldsudsatte drenge ikke bliver opdaget og får hjælp.

De seneste år er der kommet et øget fokus på drenge og mænd som voldsudsatte, men der mangler stadig viden på området, da emnet fortsat er tabubelagt og præget af uvidenhed, både generelt i samfundet, men også blandt organisationer, der arbejder med vold.

15.500 unge udsættes årligt for fysisk kærestevold. Heraf er 5.500 unge mænd.

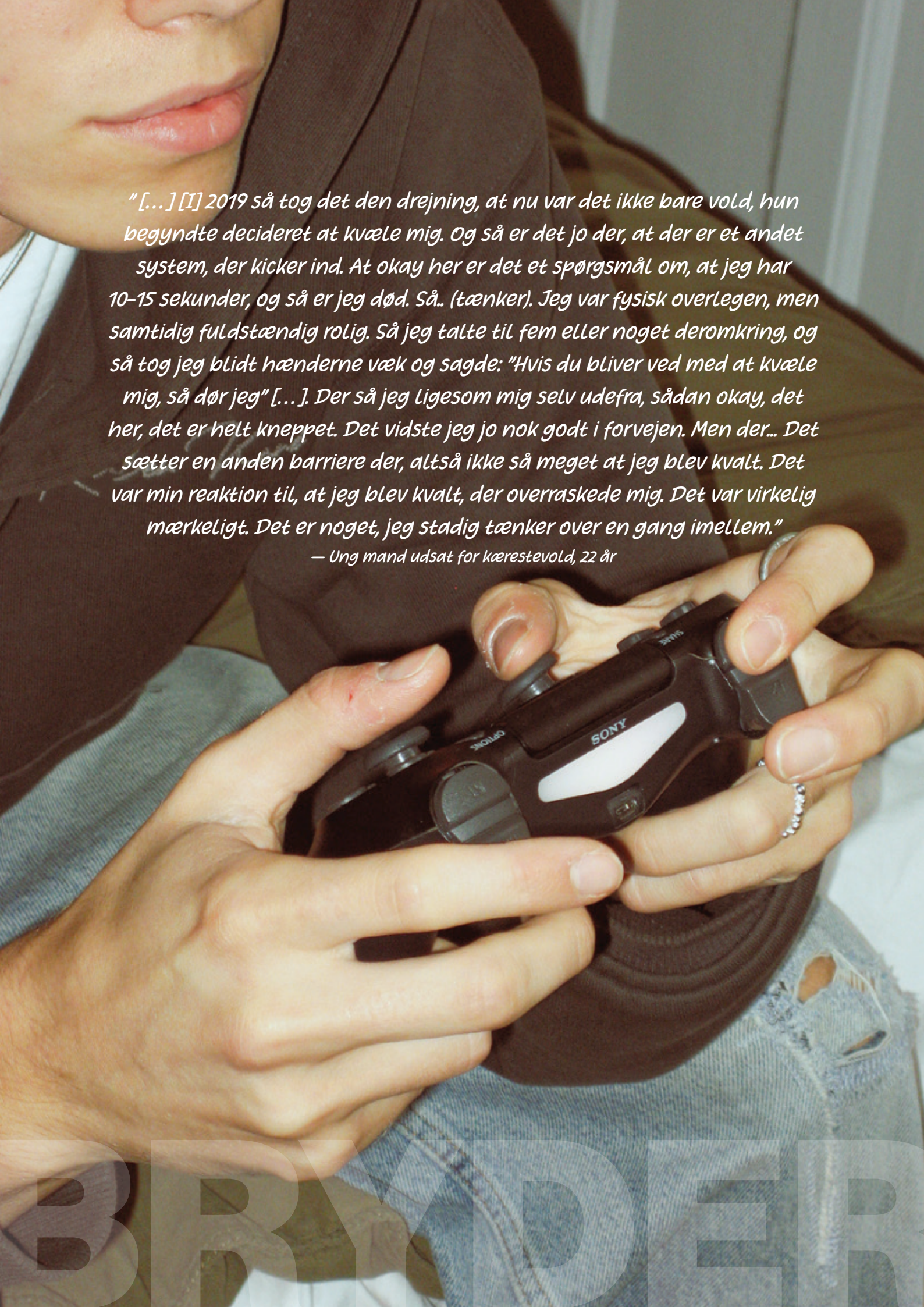

Hver sjette barn i en klasse udsættes for vold (uanset køn).

* Af BRYD TAVSHEDENs brugerstatistik for chat- og telefonrådgivning i 2021 fremgår det, at 11% af henvendelserne kommer fra drenge, 87% fra piger samt at 2% ikke angiver køn.

"[...] [I] 2019 så tog det den drejning, at nu var det ikke bare vold, hun begyndte decideret at kvæle mig. Og så er det jo der, at der er et andet system, der kicker ind. At okay her er det et spørgsmål om, at jeg har 10-15 sekunder, og så er jeg død. Så.. (tænker). Jeg var fysisk overlegen, men samtidig fuldstændig rolig. Så jeg talte til fem eller noget deromkring, og så tog jeg blidt hænderne væk og sagde: "Hvis du bliver ved med at kvæle mig, så dør jeg" [...]. Der så jeg ligesom mig selv udefra, sådan okay, det her, det er helt kneppet. Det vidste jeg jo nok godt i forvejen. Men der... Det sætter en anden barriere der, altså ikke så meget at jeg blev kvalt. Det var min reaktion til, at jeg blev kvalt, der overraskede mig. Det var virkelig mærkeligt. Det er noget, jeg stadig tænker over en gang imellem."

— Ung mand udsat for kærestevold, 22 år

BRYDER

Voldens konsekvenser

SAMMENFATNING 2

- 1 Konsekvenser ved at have været udsat for vold indebærer for drengene i vidensprojektet blandt andet PTSD, angst, depression og selvmordstanker.
- 2 Som følge af flere år i konstant alarmberedskab ses hos drengene en øget observans og tvivl, når de indgår i nye relationer, samt dårligt selvværd og lav selvtillid hos flere af dem.
- 3 Overlevelsesmekanismer i form af alkohol og stoffer bruges for flere af drengene som en flugt fra hverdagen og for at "slukke" tankerne.
- 4 Vidensprojektet peger på, at det er afgørende at have øje for drenges reaktionsmønstre på vold, for tidligere at gribe ind og støtte dem med viden om vold og voldens reaktionsmønstre.

"Jeg har mareridt hver nat om det. Jeg lider af PTSD, og jeg har noget depression også [...]. I dag, der fylder det virkelig meget, men jeg arbejder hårdt på at få det til at fylde mindre."

— Ung mand udsat for børnevold, 24 år

Det er kendt, at der er en sammenhæng mellem at have oplevet vold og en lang række trivsels- og helbredsproblemer, som både har betydning på kort og på længere sigt⁶. Undersøgelser viser, at vold i nære relationer kan føre til blandt andet udvikling af depression, angst, selvdestruktiv adfærd samt problemer med relationsdannelse⁷. Langsigtede konsekvenser af, at børn vokser op med vold, kan være, at børnene selv er mere tilbøjelige til at blive udsat for eller at udøve vold, når de, som voksne, indgår i nære relationer⁸.

Flere af drengene i BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt beskriver udredningsforløb og diagnosticering med blandt andet depression, angst og PTSD. Projektet understreger, at volden påvirker drengenes trivsel og mentale helbred, både mens de er i relationen og efterfølgende. Mange år i konstant alarmberedskab har sat spor og præger hverdagen, og får særligt betydning for flere af drengene, når de indgår i nye relationer, hvor forholdene præges af deres erfaringer, som gør dem tvivlende og observante, samt gør det svært at stole på andre:

"Men man kan sige jeg kommer nok aldrig helt videre i forhold til det med at stole på folk. Det har jeg stadig svært ved."

— Dreng udsat for børne- og kærestevold, 15 år

"Nogle gange så tænker jeg lidt på det som en social eller emotionel PTSD. Altså reaktionen med hele tiden at være på vagt i forhold til reaktioner fra andre, der påvirker det mig rigtig meget. Og det er nok noget, der tager langt tid, hvis jeg overhovedet kan fjerne det."

— Ung mand udsat for børne- og kærestevold, 21 år

At vokse op med vold eller indgå i en voldelig kæresterelation er med til at påvirke flere af drengenes følelse af ikke at være gode nok, hvor oplevelserne med volden manifesterer sig som dårligt selvværd og selvtillid, der påvirker deres selvbillede og ageren i hverdagen:

"Jeg kan have lidt svært ved at tage mig sammen, fordi jeg kan have den der med 'why bother'? Jeg kan jo alligevel ikke finde ud af en skid, og hvem fuck gider mig."

— Ung mand udsat for børnevold, 21 år

At drengenes selvværd og selvtillid påvirkes, understreges desuden af at vokse op i et hjem, hvor man ikke føler sig god nok til sine egne forældre:

"Det er forfærdeligt at føle, man skal lave om på sig selv for at blive elsket af dem, som egentligt har til job at elske en. Altså sine forældre. Det er jo lort."

— Ung mand udsat for børnevold, 24 år

FLUGT FRA HVERDAGEN

Mens drengene er i voldens magt og ikke deler deres oplevelser med nogen, beskriver flere af drengene, at de forsøger at flygte fra volden og hverdagen. En måde dette viser sig på, er at flere isolerer sig og har svært ved at passe skole og arbejde. Når volden eskalerer i hjemmet, betyder det blandt andet at drengene lammes i deres hverdag:

"Jeg var halvt inde i 2.g og nul procents fravær, og jeg sluttede med 11 procent, tror jeg. Jeg var hjemme flere dage i streg, bare spiste leverpostejmadder, drak øl og så 'How I Met Your Mother'."

— Ung mand udsat for børnevold, 23 år

En anden form for flugt fra hverdagen, som drengene beskriver, er brugen af alkohol og stoffer. Andre undersøgelser peger på, at en af konsekvenserne ved at vokse op eller indgå i en voldelig relation er en øget risiko for alkoholisme og stofmisbrug⁹. For cirka en tredjedel af drengene er alkohol og stoffer en overlevelsesmekanisme for at komme igennem hverdagen med vold, samt til at håndtere og leve med eftervirkninger af volden:

"Jeg begyndte at ryge rigtig meget hash og tage rigtig mange stoffer. Fordi så var der bare slukket. Og det gik så langt, at jeg endte med at blive afhængig af kokain og hash også, for den sags skyld. Fordi det ligesom slukkede for hjernen, og så tænkte man ikke på alt det her med, at man følte, det var ens egen skyld, og man kunne jo også bare lade vær, og man kunne jo også bare..."

— Ung mand udsat for børne- og kærestevold, 24 år

At bruge alkohol og stoffer bliver for flere af drengene en flugt fra hverdagen, hvor tankerne "slukkes" og fokus flyttes for at undgå at håndtere eftervirkningerne og spørgsmålene om skyld og skam.

AT OPDAGE VOLDEN: HVOR PLACERES ANSVARET?

Af BRYD TAVSHEDENS vidensprojekt fremgår, at flere af drengene oplever voldens konsekvenser, men ikke mødes af et system, der griber dem. Som nedenstående viser, bliver flere af drengene behandlet for deres adfærd, men ikke for det, der ligger bag denne adfærd. Mange oplever at blive set, som en der "bare" har haft en dårlig barndom eller en, der "ikke kan sidde stille på stolen", uden at det undersøges yderligere, hvad der ligger til grund for adfærden:

"Da jeg var en 13-14 år, der begyndte jeg at have et par selvmordsforsøg, og jeg blev indlagt på psykiatrisk afdeling og blev udredt. Men i og med jeg jo ikke havde fortalt nogen om, hvad der foregik, så smed de den ene diagnose i hovedet på mig efter den anden, fordi de egentligt ikke kunne finde ud af, hvad det var, jeg fejlede. Det eneste, jeg fejlede var ADHD, og så at jeg har haft en dårlig barndom. Så jeg var rigtig meget... Det var en rigtig træls periode i mit liv."

— Ung mand udsat for børnevold, 25 år

Ifølge Svend Aage Madsen, forskningsleder på Rigshospitalet og formand for Forum for Mænds Sundhed, viser konsekvenserne ved at vokse op eller indgå i en voldelig relation sig anderledes hos drenge end hos piger. Han peger på, at vi som fagpersoner skal være bedre til at se bag drengenes udadreagerende adfærd og se det, der ligger bag:

"Nogle drenge bliver udadreagerende, hvilket gør, at langt flere drenge end piger bliver opdaget, fordi de får en adfærd, der bliver social grænseoverskridende med misbrug, med vold, med spil, med overdyrkning af fitness, og det er som regel, fordi de har haft det dårligt i et stykke tid. Her tror jeg, at, det er vigtigt og nødvendigt, at vi [fagpersoner] bliver bedre til ikke kun at ville korrigere den grænseoverskridende adfærd, men også have fokus på det, der ligger bag disse drenge og mænds mistrivsel og udadreagerende adfærd. Kvinder får diagnoser for depression og stress og angst, som er mentale diagnoser. Drenge får diagnoser for misbrug, ludomani og vold, og det er jo en adfærd. Men inden drengene er nået frem til den adfærd, har de jo haft det skidt. Og det er her det bliver vigtigt, for hvordan fanger vi dem inden det begynder at blive til en udadvendt adfærd?"

BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt viser, at det er afgørende ikke at symptombehandle, som det sker, når drenge kun bemærkes for deres grænseoverskridende adfærd, men at have øje for hvorfor denne adfærd udvikles, og hvilke følelser adfærden dækker over. Som Svend Aage Madsen beskriver, hvilket læner sig op ad drengens beskrivelse, taler piger/kvinder i højere grad om deres oplevelser, hvorfor de behandles med afsæt i følelserne, imens drenge oftere behandles for deres udadreagerende adfærd, selvom der ligger andet bag. Som fagpersoner har vi altså et ansvar for at blive bedre til at opdage volden, særligt hos drenge, tidligere og støtte dem med viden om vold og voldens reaktionsmønstre samt indsigt i gængse strategier til at være i volden.

Vidensprojektet vidner om at voldens konsekvenser blandt andet er angst, depression, lavt selvværd, dårligt selvtillid og selvmordstanker.

Tvivler vi på drengen som voldsudsat?

Med tiden er der kommet mere fokus på drenge og mænd som ofre for vold, blandt andet med flere rådgivnings- og botilbud til voldsudsatte mænd, såsom Mandecentret, samt øget fokus og bevågenhed i medierne. Dog peger BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt på, at der fortsat er brug for målrettet viden om voldsudsatte drenge.

NORMER I SAMFUNDET PÅVIRKER SYNET PÅ DRENGE SOM VOLDSUDSATTE

Historisk set har vi i Danmark været vant til at se på kvinden som voldsudsat, og manden som voldsudøver. Det skyldes blandt andet det relevante og nødvendige arbejde kvindebevægelsen og kvindekrisecentrene i Danmark har lavet¹⁰. Det har resulteret i en vigtig viden om, forståelse af samt et nødvendigt fokus på kvinden som voldsudsat. Det er i arbejdet med drenge og unge mænd derfor vigtigt ikke at negligere denne kamp, men at vise, at der kan være en bagside af et ensidigt fokus på kvinden som voldsudsat, som muligvis er med til at påvirke synet på drenge og mænd som volds ofre. For at gøre plads til en mere nuanceret forståelse af voldsbegrebet samt de forskellige positioner i voldsrelationen, er det derfor nødvendigt at komme nærmere på voldsudsatte drenges oplevelser med vold. Michael Hammer, formand på Mandecentret Fyn, beskriver, hvordan normer i samfundet kan have indflydelse på drenge og mænd som voldsudsatte:

"Der findes jo så bare nogle normer i vores samfund, der siger, at kvinder bliver voldtaget, kvinder bliver tævet i parforhold osv. Hvis man har den grundlæggende tilgang, eller diskurs, så er det svært at skrive sig ind i det [som mand] og sige: 'Jamen hør lige her, jeg har altså også været udsat for noget inden for det, man normalt taler om, at kvinder bliver udsat for.'"

Som Michael Hammer peger på, findes der i samfundet normer, som kan være med til at påvirke drenge og mænds evne til at råbe op om den vold, de har været udsat for. Flere af drengene, der medvirker i vidensprojektet, beskriver ligeledes, hvordan de oplever, at der generelt i samfundet er en undren og uforståenhed overfor drenge, der deler deres oplevelser med at være udsat for vold:

"Hvis nu en fyr bliver udsat for vold fra sin partner, sin kæreste, så hvis man taler om det, så tror jeg og har oplevet, at en af de første indskud vil være 'okay gjorde du noget for at fortjene det?', 'var det hende, der udøvede selvforsvar?' eller et eller andet, for idéen er simpelthen så fremmed, at [...] [en kvinde] kunne gøre det uden grund. Det er ligesom første skridt og næste skridt er 'hvorfor gjorde du ikke noget ved det'. [...] [H]vis en kvinde kommer og siger, hun er blevet udsat for vold fra sin partner, så ville man aldrig tænkte 'nå det fortjente du nok', det er jo en helt vildt mærkelig tanke, det er en umenneskelig tanke nærmest. Men den omvendte tanke, den synes jeg, er lidt mere udbredt."

— Ung mand udsat for kærestevold, 22 år

Af BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt fremgår det tydeligt, hvordan flere af drengene føler, at samfundets syn gør, at der bliver sat spørgsmålstejn ved deres oplevelser med vold. Idealet er at kunne skabe plads og rum til, at vi kan tale om både drengen/manden og pigen/kvinden, som voldsudsat, da stereotypiske forestillinger om maskulinitet og voldspositioner kan være med til at påvirke drenges håndtering af vold, samt samfundets syn på og evne til at hjælpe og rådgive drenge.

Barrierer og motivation for at søge hjælp

SAMMENFATNING 3

- 1 Vidensprojektet peger på, at der er en uoverensstemmelse mellem det at være dreng/mand samt "offer" for vold, hvilket er med til at påvirke drengene i deres forståelse af den vold, de udsættes for.
- 2 Mange af drengene har en frygt for ikke at blive troet på og taget alvorligt, når de søger hjælp.
- 3 Drengene har en forventning om at skulle klare egne udfordringer selv, hvilket bliver en barriere for at søge hjælp.
- 4 Drengene beskriver, hvordan de først søger hjælp, når de "rammer bunden", og der ikke er en anden udvej.
- 5 En "tillidsperson" har for mange af drengene været afgørende for at søge hjælp.

"Og jeg tænkte, at jeg har tabt, hvis jeg søger hjælp."

– Ung mand udsat for børnevold, 24 år

MASKULINITET OG DET AT VÆRE "OFFER" FOR VOLD

En traditionel forståelse af køn og manden som stor, stærk og handlekraftig er overskyggende i drengenes forståelse af at være drenge og udsat for vold. Flere undersøgelser peger yderligere på, at den mandlige idealrolle ikke er kompatibel med rollen som voldsudsat og voldsoffer¹¹. Dette kan til dels knyttes til den historiske udvikling, som påvirker den måde, vi i dag ser på drenge og mænd. Dette beskriver Lucas Gottzén, Professor i Child & Youth Studies, Stockholm Universitet:

"The problem is that being a victim of violence, is seen as rather un-masculine. Unmanly. And it is kind of a problematic position to have. [...] It has to do with problems of being a victim, because being a victim is a passive role very much, and passive roles we tend to connect them and tie them to femininity so to speak. Or being less manly. So that's kind of the general understanding from the research field on these issues. [...] [I]t is similar to young women's experiences of victimhood, it is always shameful, and victims tend to put blame on themselves. And I would say this is regardless of gender. But it seems to be particular the victim role itself tends to be particularly problematic for men."

For at forstå drenge som ofre for vold og deres håndtering af denne position, må man altså se det i lyset af den historiske udvikling inden for voldsområdet og i synet på køn. Drenge og mænd, der udsættes for vold, kan opfatte sig selv eller være bange for at andre opfatter dem som 'umandige', hvis de deler, at de er udsat for vold. Mænd og drenge, der er udsat for vold, kan håndtere volden ved at afvise udsat-/offerrollen eller italesætte den på en måde, så den ikke truer deres maskulinitet.

DRENGE FORVENTES AT KLARE DET SELV

"Det jeg selv har haft følelsen af, som jeg tror, er det, der gør sig gældende [hos andre drenge], det er det her med at føle, at hele verden er på ens skuldre, og så må man ikke knække sammen. Sådan hvis du vitterligt bærer alt omkring dig, så må du ikke knække."

— Ung mand udsat for børnevold, 23 år

Følelsen af at skulle bære hele verden på sine skuldre beskriver, hvordan mange af drengene oplever, at det at have oplevet vold er med til at tynde dem, og bliver en barriere for at søge hjælp. Der opstår en forventning om, at man som dreng skal kunne klare sine udfordringer selv. I forlængelse heraf beskriver mange af drengene, at de oplever, at der ikke er plads til at åbne op og være sårbare. Om det er bevidst eller ubevidst, så er denne forståelse indlejret i flere af dem, hvilket bliver en barriere i forhold til at række ud efter hjælp:

"Så man har bare fået tæsket det der ned i halsen, at mænd og dine følelser, det er ikke noget værd. Mand dig op!"

— Dreng udsat for børnevold, 18 år

Drengene i BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt beskriver, hvordan synet på det at være mand, bliver en barriere i forhold til at søge hjælp. De oplever, at det forventes af dem, at de "klarar det selv". Denne samfundsmæssige forventning afspejles ligeledes i deres forventning til dem selv, og hvad de, som mænd, bør kunne holde til. Særligt de psykiske og mentale mén af det at opleve vold ses som noget, man som dreng selv skal kunne klare og tage hånd om, i modsætning til fysiske mén:

"Hvis man bliver del af et skyderi på Nørrebro (griner), [...] så siger du av, og så tager du til fuck-ing hospitalet. Men lige så snart det er en mental pistol, der bliver skudt afsted mod dig, så er det sådan, nå okay jeg burde kunne tage den her bullet."

— Ung mand udsat for børne- og kærestevold, 21 år

Flere af drengene oplever, at der er en forventning både til dem selv og fra andre om, at en mental "bullet" skal kunne håndteres. Dette lægger op til en forståelse af, at fysisk vold på gaden og fysiske mén bliver taget alvorligt, hvorimod psykiske og mentale mén ikke er alvorligt, men noget man selv skal kunne klare, særligt som mand.

FRYGT FOR IKKE AT BLIVE TROET PÅ

BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt peger på, at mange af drengene ikke føler sig mødt i samfundets forståelse af vold. Størstedelen af drengene beskriver, at de som følge heraf har en frygt for ikke at blive taget alvorligt og ikke at blive troet på, hvis de rækker ud efter hjælpen:

"[...] [M]an er bange for at komme ind et sted, hvor de siger: 'Det kan jeg ikke forstå, du har det jo fint'. Frygten for at andre underminerer ens problem. Det kommer nok til udtryk fra ens eget mønster, at man underminerer ens egne problemer, og man ikke vil tage pladsen fra andre, er jo nok muligvis fordi man [...] er blevet mødt af det før."

— Ung mand udsat for børne- og kærestevold, 21 år

På den ene side beskrives frygten for ikke at blive troet på ud fra drengenes eget mønster, og herunder dårligt selvværd og lav selvtillid, som følge af volden, men forklares også ud fra konkrete erfaringer fra forsøg på at række ud uden at blive taget imod:

"Jeg gik til kommunen som 13-årig og ville fortælle de her ting her. Der fik jeg at vide, at det havde min storebror jo også fortalt, og der fandt de ud af, at det var løgn. Så jeg kunne bare gå hjem igen."

— Ung mand udsat for børnevold, 24 år

HVORFOR SØGE HJÆLP? LETTERE AT LADE VÆR'

Mange af drengene i BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt beskriver, hvordan manglende viden om hjælp og rådgivning er en barriere i forhold til at søge hjælp. Flere af drengene beskriver, at de kender til hjælpemuligheder for piger og kvinder, men ikke er opmærksomme på, at man som dreng og ung mand også har ret til hjælp og til et liv uden vold. På den ene side ses den manglende viden, men omvendt ses det hos mange af drengene også, at de heller ikke undersøger mulighederne for at søge hjælp. Det bliver et spørgsmål om ikke at have overskud og energi til at undersøge mulighederne, som kombineres med en frygt for at tage kontakt til nogen, der ikke nødvendigvis kan hjælpe:

"Jeg tror også altid, jeg har været sådan lidt, 'tja, hvad skal jeg ringe for?'. Jeg ved, hvad der foregår, jeg ved det er stramt, hvad skal de [rådgivere] gøre, du ved. [...] For jeg tænkte i hvert fald meget af tiden på, jeg kender min situation, jeg ved hvordan livet er, du ved, det er lort, sådan er det. Men hvad skulle de kunne gøre. Jo de kunne rådgive mig, det var jeg så slet ikke klar til, men min situation ville ikke ændre sig. Jeg tror, det er måske lidt demotiverende for nogen."

— Ung mand udsat for børnevold, 24 år

For flere af drengene bliver ovenstående i kombination med ikke at kende til mulighederne for at søge hjælp til et spørgsmål om ikke at have overskud til at ringe, da det virker uoverskueligt og demotiverende at søge hjælp. Hvis hjælpen ikke er direkte og let at finde, og den ikke tydeligt henvender sig til drenge, så rækker drengene ikke ud efter hjælp. Og dem, som rækker ud, er usikre på, hvad de så gør bagefter, og finder det svært at sætte ord på det, de har oplevet:

"Hvordan formidler man det, så folk rent faktisk forstår omfanget af det hele. Og hvor seriøst det var. Det synes jeg er fucking svært."

— Ung mand udsat for børnevold, 21 år

"MOTIVATION" FOR AT SØGE HJÆLP

Når drengene i BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt spørges ind til, hvad deres motivation for at søge hjælp er, reagerer alle på ordet "motivation". Ingen synes at have haft nogen motivation for at søge hjælp. Størstedelen af drengene peger på først at søge hjælp, når de "rammer bunden" og "bægret flyder over", hvilket blandt andet kommer til udtryk ved indlæggelser, handlingslammelse og angstanfald:

"Dengang der var det hele bare undertrykt og så ja, så blev jeg bare ramt med det hele på en gang. Og så næsten et år, så lå jeg bare derhjemme og kunne ikke rigtig lave så meget uden jeg fik angstanfald."

— Ung mand udsat for børnevold, 24 år

Størstedelen af drengene reagerer ikke på volden undervejs, men først når det føles som om, der ikke er nogen anden udvej. Mange af drengene italesætter blandt andet punktet, hvor de "rammer bunden" og efterfølgende søger hjælp, som et bæger, der flyder over eller en flaske, der eksploderer, og som leder til et sammenbrud:

"Jeg brød sammen i bilen [...]. Jeg begyndte bare at græde, jeg var bare så ked af det. Det hele var bare lort. [...] Så skriver min daværende bror til mig at, 'du er ikke længere min bror' og 'du er bare for ulækker' og 'smadrer dig'. [...] Og det er lige efter det, jeg bryder sammen. Og så ringer jeg til den her linje og snakker om, hvad fuck jeg skal gøre og så ja det var egentligt det. Det var bare for at snakke med nogen og det kunne være anonymt."

— Ung mand udsat for børnevold, 20 år

Selvom det for mange af drengene er svært at kontakte hjælpen, beskriver størstedelen at det er nødvendighed:

"Ens problemer, der tager man en fiktiv fantasiflaske, og så maser man det bare ned i, indtil det er, at der ikke er plads mere, og det hele springer i luften. Så man sur i en uge og er ved at eksplodere, og så samler man det hele sammen og maser det ned i flasken igen, og så maser man mere ned i en større flaske. Man kan ikke gå med alt det, man har oplevet, for det ender bare med at hobe sig op til aggressioner."

— Dreng udsat for børnevold, 18 år

Drengene beskriver, hvordan det ikke at tale om volden enten hober sig op til aggressioner, fylder én med skyld og skam og/eller skal bedøves med alkohol og stoffer. Når de søger hjælp og begynder at sætte ord på den vold, de har oplevet, øges sårbarheden, for idet oplevelserne siges højt, bliver de til virkelighed. Selvom det er svært at nå dertil, ses det for størstedelen af drengene som en nødvendighed. Udover det at "ramme bunden", som motivation for at søge hjælp, ses at flere af drengene har haft en ven, et familiemedlem eller en vens familie, der har guidet dem i retning af hjælpen:

"Man har ikke balls'ne nok til at gå ned og sige 'jeg har brug for hjælp', man skal ligesom have en, man kender, til lige at skubbe det sidste."

— Dreng udsat for børnevold, 18 år

BRYD TAVSHEDENS vidensprojekt peger altså på, at der er en "tillidsperson", der spiller en central rolle i forhold til at bryde med volden. Dermed understreges vigtigheden af at viden om vold, og særligt voldsudsatte drenge, udbredes da tillidspersoner spiller en afgørende rolle for at bryde tavsheden og bryde mønsteret. Det gælder alle de personer, der møder drenge og unge i deres hverdag, hvor viden og kendskab til vold spiller en central rolle.

Tudeprins

Mand dig op!

Boys don't cry

Hår på brystet

Alpha

Store drenge græder ikke*

Tabt ansigt

Balls

Flødefyr

Spille med musklerne

Tøffelheld

Pivskid

*Ovenstående ord kommer alle fra interviewene med drengene og afspejler de beskrivelser og den forståelse drengene oplever at blive mødt af i deres forsøg på at tale om og bryde med volden

"Jeg tror bare sådan det vigtigste generelt, når man skal kommunikere ud til fyre, det er det der med, at man skal være opmærksom på, at det kan gå mere galt end det er. Altså jeg endte i et misbrug ikk'. Og det startede, da jeg var 18, og det sluttede så også for 2-3 år siden nu. Men alligevel, at det når dertil på grund af sådan nogen ting. Det er jo noget lort. Altså, det er vigtigt at fyre ved [...] [at hvis de ikke] søger noget hjælp, så går det galt. Og det gør det. Det går virkelig galt, og der er også nogen, der tager livet af sig selv i værste tilfælde, og det er jo fordi, det bare hober sig op, og de ikke føler, de kan snakke med nogen."

— Ung mand udsat for børne- og kærestevold, 23 år

TAVS HJELPEN

At kommunikere til drenge

SAMMENFATNING 4

- 1 Vidensprojektet peger på, at det vil være gavnligt at kommunikere direkte til drenge, når det vedrører vold.
- 2 Drengene i vidensprojektet efterspørger brugen af virkelige historier og rollemodeller i kommunikation til drenge.
- 3 Specialisterne peger på ikke at bruge ordet "vold" direkte, men at det er nødvendigt at tale ind i tvivlen om vold og nuancerne i voldsbegrebet, for at nå de unge, der er i tvivl om, hvorvidt de er udsat for vold.

Hidtil i BRYD TAVSHEDEN har vi bestræbt os på at være kønsneutrale i vores kommunikation ud fra en forståelse af, at alle på tværs af køn skulle føle sig velkomne i organisationen. På trods af en god intention med kønsneutral kommunikation viser vidensprojektet, at langt færre drenge søger hjælp, hvis kommunikation er kønsneutral, når det drejer sig om vold. For at imødekomme dette bliver vi og andre organisationer nødt til at kommunikere direkte til drenge. Nødvendigheden af at kommunikere direkte til drenge understøttes af Lucas Gottzén, Professor i Child & Youth Studies, Stockholm Universitet:

"I think it is problematic to be too gender neutral about these issues. I do think we need to be able to talk about both things at the same time. Because I mean victims should be respected and helped as much as possible regardless of age and gender for instance."

Vidensprojektet peger dermed på, at det er væsentligt ikke at være for kønsneutral i kommunikationen omkring vold, men give plads til at kommunikere forskelligt afhængigt af køn. Samtidig er det væsentligt i kommunikation ikke at komme til at stereotypificere, hvorfor der er en balancegang i at indtænke kønsspecifik kommunikation uden at overgøre det. Af BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt fremgår det, at drengene generelt ikke oplever, at kommunikation rettes mod dem, når det omhandler vold. Dermed efterspørger drengene at blive kommunikeret direkte til.

SPROGLIG KOMMUNIKATION

Flere af drengene i vidensprojektet påpeger, at det er svært at spejle sig i kommunikation, der eksplicit beskriver vold, hvis ikke man selv er opmærksom på, at det er vold, man er udsat for. Flere af specialisterne beskriver ligeledes, at det i kommunikationen til voldsudsatte drenge er afgørende ikke at benytte ordet "vold".

"I would not talk about violence at all. I would never. I would be very careful using that word. I would talk about relationship issues, I would talk about sexual issues. [...] More talking about "have you had issues in your relationship" very low key or "have you experienced grey zones"." – Lucas Gottzén, professor i Child & Youth Studies

Som ovenstående beskriver, er det afgørende i kommunikationen til drenge at tale ind i eksempelvis gråzoner og "issues" i forhold til kærestevold. Ligeledes anbefaler Steen Baagøe, køns- og maskulinitetsforsker ved Roskilde Universitet, at tale om, om drenge har oplevet "urimeligheder", "misforståelser", "overskridelser af grænser" og "pres", som det har været vanskeligt at tale med nogen om (ekspertinterview 2022). Vidensprojektet understreger dermed nødvendigheden af at tale ind i tvivlen omkring vold, for i højere grad at kunne imødegå drenge i kommunikationen. Det er dog en svær balancegang, som gælder kommunikation både til drenge og piger, da BRYD TAVSHEDENs erfaring fra annoncering viser, at hvis vi er for implicitte omkring vold, får vi mange henvendelser, der vedrører andre problemstillinger og andre "issues", og færre henvendelser fra voldsudsatte.

VISUEL KOMMUNIKATION

"Jeg kan meget nemt godt føle mig som et produkt eller parodieret"

— Ung mand udsat for børnevold, 23 år

For at få indblik i drengenes syn på visuel kommunikation er de blevet præsenteret for en række billeder fra BRYD TAVSHEDENs tidligere kampagner. Der er tydelig enighed blandt drengene om, at mange organisationer tit virker, som om de "prøver for meget" og laver for "smart" kommunikation, hvilket gør, at drengene føler sig parodierede og ikke taget alvorligt. Vidensprojektet viser tydeligt, hvor svært det er for organisationer kommunikativt at balancere og navigere, da drengene, som kontrast til det mekaniske og parodierende, efterspørger følelse og ægthed i billederne samtidig med, at det ikke må blive for meget. Drengenes pointe bakkes op af Steen Baagøe, køns- og maskulinitetsforsker ved Roskilde Universitet:

"[...] [Der] er rigtig god grund til at aflive, eller at punktere, den almene fortælling om, at når vi skal kommunikere med drenge, så skal vi lave noget, der er rigtig hurtigt, det skal være cuttet på den rigtige måde, og så skal der være nogen fede farver og noget fed musik [...]. Man ku' prøve at lave nogle forskellige historier, måske endda nogle snit, der udfordrer den stereotyp. Drenge kommer i mange udgaver."

Der ligger altså en balancegang i dels at kommunikere direkte til drenge, så de føler sig set og hørt, dels i ikke at overgøre den maskuline kommunikation, da dette ligeledes kan være med til at reproducere kønnede stereotyper, samt afskrække den gruppe af unge, som vi ønsker at nå. Som Steen Baagøe peger på, bør der altså snarere fokuseres på virkelige historier og snit ind i andre drenges liv.

SPEJLING OG ROLLEMODELLER

"Jeg synes meget, jeg har gået og bøvlet med det der med at føle sig mutters alene med alle verdens problemer. Og at ingen rigtig forstod mig."

— Ung mand udsat for børnevold, 24 år

Af BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt fremgår det, at mange af drengene har manglet andre drenge og mænd at spejle sig i, hvorfor de efterspørger virkelige historier. Det har både betydning for egen håndtering af følelser omkring vold og det at række ud efter hjælp, hvorfor det er afgørende, at kommunikation målrettet voldsudsatte drenge indtænker dette aspekt. Det er ligeledes centralt at benytte rollemodeller i kommunikationen, som kan være med til at give drengene håb om en lysere fremtid.

"Hvis man ser, at rollemodellen, ham som man ser som en stor stærk fyr, som har styr på sit shit, at han har faktisk været igennem noget, og han har faktisk også nogle følelser, og han tænker også over sin eksistens, og han kigger også op i loftet om natten, når han ikke kan sove. Selv sådan en der. Det tror jeg, kan have en vis effekt."

— Ung mand udsat for kærestevold, 22 år

At se andre i lignende situationer er netop, hvad drengene har manglet, og derfor er det vigtigt at indtænke i fremtidig kommunikation målrettet voldsudsatte drenge. Kommunikation, og det vi ser i dag på sociale medier, er afgørende for den fortælling, der skabes i samfundet, hvorfor det også er væsentligt at vise voldsudsatte drenge og mænds historier for, at de i højere grad kan blive del af fortællingen.

Rådgivning af voldsudsatte drenge

SAMMENFATNING 5

- 1 Drenge i vidensprojektet påpeger vigtigheden af, at rådgiveren er lyttende og anerkendende i rådgivningssituationen, samt giver konkrete råd og vejledning.
- 2 Det ses som et væsentligt aspekt i rådgivningssituationen at sætte ord på det at være voldsudsat, for at være med til at ændre drengenes forståelse af dem selv og deres oplevelser med vold.
- 3 Drenge foretrækker en afslappet stemning i rådgivningssituationen, hvorfor et klinisk setup bør undgås.
- 4 Drenge anvender humor i deres egen dialog og håndtering af volden, hvorfor det også er væsentligt at være åben og ikke-dømmende som rådgiver og give plads til brugen af humor.

Det er kendt at særligt drenge/mænd, der oplever udfordringer i livet, ikke søger hjælp og rådgivning i samme grad som piger/kvinder. Undersøgelser viser, at blot 34% af voldsudsatte drenge i 8. klasse har opsøgt hjælp, hvis de har haft behov for det¹². Ligeledes ses i en norsk undersøgelse, at blot én ud af 10 mænd, som var udsat for partnervold, og som var blevet i forholdet, havde talt med nogen om volden¹³. Selvom nogle drenge og mænd kommer igennem volden uden at tale om deres oplevelser, viser undersøgelser, at det er særdeles vigtigt at bearbejde voldens mén, af risiko for den ellers reproduceres som generationel vold¹⁴. Af BRYD TAVSHEDENS vidensprojekt fremgår det, at tre fjerdedele af drengene har søgt rådgivningshjælp i forhold til at være udsat for vold. De fleste har først søgt hjælp, når de har "brudt" med volden. Alle har talt med venner eller familie om deres oplevelser.

VÆR LYTTEDE OG ANERKENDEDE

I BRYD TAVSHEDENS vidensprojekt spørges drengene ind til deres erfaringer med rådgivning, og hvad de mener, det vigtigste i en rådgivningssituation er. Når adspurgt er det anonymitet, det at blive lyttet til samt at få konkrete råd og vejledning, der vægter tungest.

"[...] man vil ikke pylres om. For det er jo sket, man vil bare gerne lyttes til. Og der tror jeg tit, at man måske er bange for, at altså man behøver ikke den der krammer der, men behøver bare to ører, der lytter."

— Ung mand udsat for børne- og kærestevold, 24 år

For størstedelen af drengene i vidensprojektet er det afgørende i rådgivningssituationen at blive mødt med anerkendelse, respekt og forståelse. Det læner sig op ad flere af drengenes beskrivelse af ofte at blive mødt med mistillid, hvorfor mange har savnet et sted, der har vist dem, at det de har været udsat for "ikke er okay". I praksis betyder det, at det i rådgivningssituationen er afgørende at vise rummelighed og at have en ikke-dømmende tilgang til mødet med den udsatte. Egne normer og værdier skal tilsidesættes og drengene skal mødes dér, hvor de er:

"Blandt os fagprofessionelle på det her område har vi et mål, der handler om, at vi ikke skal være stereotype [...]. Men der er nogle mennesker, som vi skal hjælpe, der tænker på en anden måde. Det kan derfor ikke nytte noget at tvinge vores ideologi ind i den måde vi hjælper og rådgiver dem på – det hjælper dem overhovedet ikke. Vi skal i stedet arbejde med de ting, som folk efterspørger, som eksempelvis i mødet med en dreng, der tænker og agerer på en traditionel kønnet måde, så må vi hjælpe ham med afsæt i det udgangspunkt, selvom vi som fagprofessionelle har en målsætning om ikke at være stereotype i vores syn på køn." – Svend Aage Madsen, Formand for Forum for Mænds Sundhed

Som Svend Aage Madsen beskriver, er det afgørende i mødet med voldsudsatte drenge at have respekt for deres forståelse og deres håndtering af volden. Særligt fordi mange drenge ikke har følt sig mødt på baggrund af deres køn, er det væsentligt, at fagpersoner møder dem dér, hvor de er, og tager højde for, at drengene kan have en forestilling om køn, som er forskellig fra rådgiveren selv.

SÆT ORD PÅ VOLDEN

Selvom BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt viser, at ordet "vold" bør undgås i kommunikation til voldsudsatte drenge, er det ifølge Michael Hammer, forstander på Mandecentret Fyn, afgørende, at ordet "vold" benyttes i en rådgivningssituation. Erfaringer fra Mandecentret viser, at det er væsentligt, at mænd får et sprog for det, de har været udsat for, hvorfor det er afgørende at være direkte og bruge ordet "vold" for drenge og mænds efterfølgende erkendelsesproces, (ekspertinterview 2022). Altså er første step at anerkende og vise drenge og mænd, at de har ret til hjælp, hvilket ud fra Mandecentrets erfaring hjælper deres proces. Dette bekræftes af drengene i interviewet:

"Da jeg kom hjem fra at have været på Mandecentret, der ramte det mig virkelig, at jeg ikke bare er en lille rod, der er vokset op et lidt træls sted, jeg er faktisk voldsramt."

— Ung mand udsat for børnevold, 23 år

Netop fordi flere af drengene gennem livet er vokset op med en forståelse af selv at være skyld i volden, være en "lille rod" eller et "problembarn", er det afgørende at bekræfte dem i, at de ikke bærer ansvaret, men at de er voldsudsatte. Når drengene begynder at få netop den forståelse af den vold, de har været udsat for, begynder de også at kunne arbejde med dem selv og aflære følelsen af, at "det er mig den er gal med". Det er altså afgørende i rådgivningssituationen at have en narrativ tilgang, hvor drengenes selvbillede og selvfortælling kan ændres og komme nærmere virkeligheden.

KONKRETE RÅD OG VEJLEDNING

Af vidensprojektet fremgår det, at mange af drengene har manglet konkrete råd og vejledning, mens de var i voldens magt. Konkrete råd og vejledning kan se ud på mange måder, men en af de ting drengene efterspørger er, at man i rådgivningssituationen appellerer til, at drengene skal tage medansvar for egen fremtid, som et led til at få det bedre:

"Appellér til styring, kontrol, selvstændighed og ansvar. Man tager det tilbage. Det er noget, som fyre vægter højt, især hvordan man gerne vil se sig selv. Hvor meget man udlever det i praksis, I don't know. Men det der med at kunne genopbygge sin sikkerhed, sin tro på det. Du har en fremtid foran dig, tag og grib den. Det er den vinkel, ikke 'det er synd for dig', hvad der er sket i din fortid. Det giver lidt et håb. Det appellerer både til klassisk maskulinitet, men det giver også et håb."

— Ung mand udsat for kærestevold, 22 år

Altså efterspørger drengene konkrete råd og støtte, og samtidig også oplevelsen af selv at skulle tage (med)ansvar for deres liv. Det læner sig op ad, at rådgivningssituationen skal være gensidigt ansvarligt og et samarbejde, - det er også drengenes ansvar at arbejde med sig selv. Det er vigtigt at give dem det ansvar, så de ikke får følelsen af at være et problem, der skal fikses.

PSYKOLOGER OG GRUPPEFORLØB SOM SKRÆKSCENARIE

For mange af drengene i BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt er det tydeligt, at de har fået knyttet et skrækscenarie til idéen om psykologer og gruppeforløb. For mange er det sagt med et glimt i øjet, at de ikke gider "rundkredse" og "urte-te", men det er tydeligt, at fordomme om psykologer er en barriere for at søge hjælp.

"Jeg skulle kraftedeme ikke til nogen fucking psykolog. Er du sindssyg (griner). Så var det da blevet meget værre, "så har du også det der og det der". Det gad jeg simpelthen ikke at sidde og høre på."

— Dreng udsat for børnevold, 18 år

Ud fra vidensprojektet og fra vores rådgivning i BRYD TAVSHEDEN erfarer vi, at det er en udbredt forståelse, at mange, og særligt drenge frygter psykologer. Ovenstående citat er fra en dreng, der har fået rådgivning hos BRYD TAVSHEDEN. For ham og andre unge tilbyder organisationer som BRYD TAVSHEDEN et alternativ til eksempelvis psykologer, da organisationer i højere grad kan tale ind i eller ud fra en fortælling om at have et mindre klinisk setup. Som psykolog, terapeut eller rådgiver er det dermed afgørende at forsøge at bryde med myten om det kliniske set up. I forlængelse heraf tegnes der et billede af frygten for gruppeforløb, hvor størstedelen af drengene nævner, at det sikkert ville fungere godt for andre, men ikke for dem selv. I forlængelse af oplevelsen af samfundets syn på at være mand og offer for vold, tegner der sig her et billede af, at drengene ikke vil sættes i en gruppesituation, hvor de skal "fikses", og hvor andre drenge ligeledes kan få et billede af, at de skal fikses. Dét at udlevere sig selv kan føles som et kontroltab og skabe en forkerthedsfølelse. Det kræver altså mod at vise sårbarhed i en gruppe.

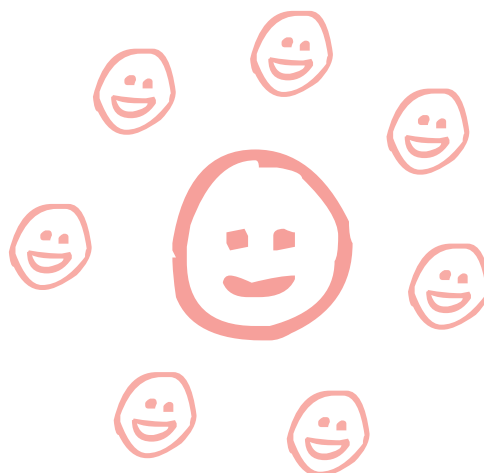
"Jeg har personligt slet ikke haft lyst til at føle mig anderledes, og det er lidt det her igen, ikke man er pinlig over det, men det her med ens identitet, at det kommer med i ens historie af, hvem man er. Og det er lidt den der feeling, man kan sidde med som dreng og sikkert også som pige. Jeg kan ikke lide at føle, at fordi jeg har oplevet det her, så er jeg i en kategori af noget andet."

— Ung mand udsat for kærestevold, 23 år

For at imødekomme frygten for den kliniske psykolog og gruppeforløb er det afgørende at skabe et rum, der er "low key". Det gælder i forhold til typen af rådgivning, rådgiverens tilgang, og hvis gruppesamtaler setuppet omkring dette. Mange af drengene nævner, at alder og køn på rådgiveren er underordnet, så længe der er en god "ping pong" og "vibe". På trods af at drengene har mest erfaring med at tale med en pige/kvinde, beskriver flere af dem, at det at finde en dreng/mand at tale med ville være bedre. Dette uddybes med, at der er en større spejling og forståelse hos mænd, hvilket derfor er et incitament til at lave drengegruppeforløb og ligeledes til at have muligheden for mandlige rådgivere. På den ene side lægger størstedelen af drengene op til ikke at ville i gruppeforløb. Samtidig beskriver stort set alle, at de, mens de var i voldens magt, manglede nogen at dele deres oplevelser med og nogle at spejle sig i. Derfor ses, at det også i gruppesituationen kan være relevant at inddrage andres historier om vold, da netop det at høre andres fortællinger, kan give mod til at dele egne oplevelser.

Skrækscenarie om gruppeforløb

Drømmescenarie om gruppeforløb

SERIØSITET MED PLADS TIL HUMOR

Selvom vold er et tungt emne at tale om, viser BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt, at ironi, sarkasme og humor har betydning for drengene og bruges aktivt i dialogen om vold. I rådgivningen hos BRYD TAVSHEDEN i dag ville rådgiverne ofte sætte ord på humoren og tillægge brugen af humor en betydning, som handler om at skabe distance til følelserne. I rådgivnings-situationen risikerer vi herved at misforstå drenges behov for brug af humor til netop at komme i kontakt med følelserne på en ufarlig måde. Dette vidensprojekt viser os, at humor er så stor en del af drengenes måde at kommunikere på, at vi ved at (be) dømme humoren kan øge forkerthedsfølelsen og følelsen af ikke at blive forstået. Altså er det afgørende at give drenge plads til at bruge humor og til at bruge det som et værktøj i dialogen til at gå ind og ud af de svære følelser og emner.

Det afgørende, som rådgiver, er stadig at udstråle seriøsitet, men fremfor at komme til at udskamme drenge, når de bruger humor, lade dem bruge den som en del af deres sprog. Ironi og sarkasme bruges af mange mennesker, som værktøj til at lægge afstand til det svære, men humor kan også bruges som et redskab til at regulere distance til det, der er svært, for således bedre at kunne være i situationen. Rådgiveren skal kunne oversætte humoren, som når drengen eksempelvis bruger noget useriøst til at beskrive det seriøse:

"Med kærestevold var det mere med slag og skub, men også at blive truet med en kniv. Lidt forskelligt, en god frugtsalat."

— Ung mand udsat for børne- og kærestevold, 23 år

Rådgiverne skal se bag ordene; hvad står det for og hvad menes med ordet "frugtsalat" og lade humoren være til stede i rummet frem for at overse den.

Særligt i gruppeforløb er det ekstra vigtigt at lade drengene regulere distance og via humor gå ind og ud af det sårbare og svære. Det letter stemningen og skaber ligeledes tryghed og tillid at kunne grine sammen. At drengene ikke i samme omfang har et verbalt sprog for deres følelser, er ikke nødvendigvis et udtryk for ikke at kunne udtrykke følelser, men at de ikke har samme ord i deres ordforråd, hvorfor italesættelsen af deres oplevelser ses på en anden måde end hos piger. Flere af drengene beskriver, hvordan de i relation til deres drengevenner kan være bange for at "tabe ansigt", når de åbner op og er sårbare, men det er en anden virkelighed, vi ser i praksis, når drengene mødes i fokusgrupperne. Her ser vi åbne, imødekom-mende unge mænd, som udviser respekt for hinanden, viser forståelse og anerkendelse af de oplevelser, som de hver især har. Humor spiller en afgørende rolle og bliver en del af det fælles sprog, der skabes i dialogen. Det er altså væsentligt at have for øje, at en drengegruppe ude i den virkelige verden er en anden arena end den, der ses i en opstillet gruppe, hvor alle deler mange af de samme oplevelser.

Et eksempel på humoren og grinene drengene imellem ses i en af fokusgruppeinterviewene, hvor en dreng respektfuldt spørger ind til, om de andre drenge også går til psykolog, og hvor længe de har gjort det. Her afbrydes samtalen kort af en af drengene, der siger, han er stoppet, fordi han er blevet træt af at snakke, hvorefter alle griner. Samtalen bliver herefter seriøs igen, og derfra går dialogen over i en grinene snak om pris på psykolog-timer. Når stemningen er lettet, går drengene helt naturligt tilbage til det alvorlige og rådfører sig med hinanden om, hvordan man kan spare penge, hvis man har en henvisning til psykolog. I løbet af interviewet kommer psykolog-snakken på banen igen, som en fælles joke de sammen har skabt i et ellers alvorligt rum. Drengene selv går således ind og ud af det sjove og det svære i gruppedialogen.

At tale om volden – svært men nødvendigt!

"Jeg har hadet at snakke om det (volden). Da jeg var mindre, var der ikke noget, jeg hadede mere end at snakke om det. Det var bare ikke en ting jeg ville, for så bliver det hele bare så negativt. Så bliver det hele bare så trist. Og når der endelig er et sted, hvor jeg faktisk kan være mig selv og være glad, så vil jeg gerne gribe chancen og være det, i stedet for, at jeg vil bruge tiden på negativitet. Det er jo sådan, det har jeg ikke lyst til. Overhovedet."

— Ung mand udsat for børnevold, 20 år

I BRYD TAVSHEDENs vidensprojekt beskriver drengene tydeligt, at vennegrupper på den ene side er et frirum hvor volden og "negativiteten" bliver sat på pause, men samtidig en setting hvor det kan være svært at dele tanker om ens udfordringer. Det svære aspekt i at tale med venner og netværk om vold begrundes blandt andet i en frygt og usikkerhed for ikke at være lige så "sjov", hvis man åbner op og er sårbar:

"Altså jeg tror, det bunder meget i usikkerhed, og at man egentligt er lidt bange for at åbne op for det, der foregår. For hvis man ikke har venner, man kan snakke dybt med, og man er i det unge miljø, så er det jo meget druk og hygge, og man skal være på, du ved. Så er der bare ikke plads til at være reflekterende og sårbar, for så er man ikke lige så sjov. Eller så er man bange for, man ikke er lige så sjov [...]."

— Ung mand udsat for børnevold, 24 år

Vidensprojektet fortæller os dermed, at mange af drengene dels har afholdt sig fra at åbne op om deres oplevelser af frygt for ikke at være sjove nok og leve op til forventningerne i drengegruppen, og dels har brugt tiden med drengene som en pause fra volden og negativiteten. Dette til trods, viser vidensprojektet, at det for drengene spiller en central rolle at kunne tale med deres venner. Når drengene spørges ind til, om det er nødvendigt at tale om oplevelser med vold, svares entydigt "ja".

"Noget af det bedste for mig, det er egentligt bare en, der ikke tænker, du er svag, hvis det er, du bryder tudende sammen på et eller andet tidspunkt."

— Ung mand udsat for børnevold, 24 år

Drengene beskriver, at det er afgørende at have tryghed og tillid til dem, man deler sine oplevelser med, hvor man ikke bliver dømt, hvis man bryder sammen. Selvom det er svært, har alle drengene i vidensprojektet talt med nogle af deres venner/veninder om deres oplevelser med vold, enten mens volden stod på eller efterfølgende. Generelt har størstedelen af drengene en oplevelse af, at piger er bedre til at vise omsorg og tale om følelser med, hvorfor drengene i højere grad har søgt piger, når de har åbnet op og været sårbare.

"Jeg ved piger har et ekstremt stort fællesskab, på en anden måde end drenge har. Drenge har gutterne, vi har hinanden, men ikke på det dybe plan som piger ligesom har. Der er en bro-code der i hvert fald skal opgraderes lidt der."

— Dreng udsat for børne- og kærestevold, 15 år

Når der refereres til at en bro-code, der skal opgraderes, skal det forstås som, at drengenes evner i forhold til at tale følelser skal opgraderes og ændres. Og noget tyder på, at bro-coden for flere af drengene er ved at ændres, idet flere af drengene beskriver, hvordan dét at være den første til at åbne op, skaber en tryghed, som gør at andre venner også åbner op.

CHALLENGE
BRYAN
TAYLOR
STEFAN
DIEN

AFRUNDING

BRYD TAVSHEDEN's vidensprojekt viser, at mange drenge ikke føler sig set og hørt, når de forsøger at bryde tavsheden om vold. Samtidig ser vi også, at der er et behov for at skabe en ramme og etablere et frirum, hvor det er muligt at opgradere den eksisterende 'bro-code'. Der er med andre ord et behov for:

- 1** Øget fokus på drenge og deres forståelse af vold.
- 2** Opmærksomhed på drenge's reaktionsmønstre for at opdage volden tidligt.
- 3** Tillid til, tro på og tålmodighed med voldsudsatte drenge.
- 4** Direkte kommunikation til voldsudsatte drenge.
- 5** En afslappet rådgivningssituation med plads til, at drenge kan være sig selv.

Noter

¹ Dialog mod vold (2022), Barndommens skygger rækker ind i voksenlivet: <https://dialogmodvold.dk/barndommens-skygger-raekker-ind-i-voksenlivet/>

² Danner (2022), Voldsspiralen: <https://danner.dk/voldsspiralen>

³ Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet (2012), Kærestevold i Danmark.

⁴ SFI (2016), Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark.

⁵ Bryd Tavsheden (2021), Årsberetning 2021.

⁶ VIVE (2020), Psykisk vold mod børn i hjemmet: Et vidensgrundlag.

⁷ VIVE (2020), Psykisk vold mod børn i hjemmet: Et vidensgrundlag.

⁸ VIVE (2020), Psykisk vold mod børn i hjemmet: Et vidensgrundlag.

⁹ VIVE (2020), Psykisk vold mod børn i hjemmet: Et vidensgrundlag.

¹⁰ Mandecentret (2020), Vold mod mænd i nære relationer: Under radaren

¹¹ Bjerkeseth (2010), Den mannlige offerrollen.

¹² Børnerådet (2015), For mange unge opsøger ikke hjælp, når de har brug for den.

¹³ Proba (2017), Den mannlige smerte – menns erfaringer med vold i nære relasjoner.

¹⁴ Lev uden vold (2022), Børn og unge, der oplever vold: <https://levudenvold.dk/viden-om-vold/tal-og-fakta-om-vold/born-og-vold/born-og-unge-der-oplever-vold/>

TAK TIL

AUGUSTINUS FONDEN

STIFTET 25. MARTS 1942

En særlig tak til de i alt 17 drenge, der har bidraget til vidensprojektet.
Tak for at bruge jeres stemme til at hjælpe andre drenge med at bryde tavsheden om vold.

Tak til de fire specialister Svend Aage Madsen, Steen Baagøe Nielsen, Michael Hammer og Lucas Gottzén

Tak til BRYD TAVSHEDENs medarbejdere og andre sparringspartnere,
der har hjulpet til med tilblivelsen af dette vidensprojekt.

Fagrapporten
DRENGE BRYDER TAVSHEDEN
Udgivet af BRYD TAVSHEDEN
Januar 2023
Layout: Nybrandt Design
Tryk: LaserTryk
Foto: Andrea Brandt
Tekst og redaktion: Projektkoordinator Olivia Gissel Sparrebø
og projektleder Isabella Wedendahl

BRYD TAVSHEDEN
Kronprinsessegade 18C
1306 København K
www.brydtavsheden.dk

